

งานทางการศึกษาเป็นภาระหน้าที่โดยตรงของนักการศึกษา และภาระในการจัดการเรียนการสอน คือหน้าที่รับผิดชอบอันสูงสุดของครู

เปาโล แฟร์ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับสถานะการณ์การเรียนการสอนเอาไว้ว่า ครูเป็นผู้สอน ผู้รู้ ผู้คิด ผู้ทำ ผู้กำหนดระเบียบวินัย ผู้เลือก ผู้แสดง ผู้กำหนดโครงการ ผู้ใช้อำนาจ ในขณะที่นักเรียนเป็นผู้ได้รับการสั่งสอน ผู้ไม่รู้ ผู้ฟัง ผู้ถูกกำหนดให้ทำตามระเบียบวินัย ผู้ตาม ผู้รับตัว ผู้ถูกเอาเปรียบและไร้เสรีภาพ ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่างตรงกันข้ามระหว่างครูและนักเรียนโดยสิ้นเชิง จนเปาโล แฟร์ ได้ขนานนามการศึกษาชนิดนี้ว่า การศึกษาสำหรับผู้อูถูกขี่

หลักการปฏิบัติเช่นนี้ คำนึงถึงลักษณะการดำรงชีวิตในอนาคต และหลักการดำรงชีวิตในอนาคต ตามที่มากาเรท มีด นักมานุษยวิทยา ชาวอเมริกันกล่าวถึง มีลักษณะที่ผู้ใหญ่และผู้เยาว์ต่างก็มีสิ่งที่จะเรียนรู้และถ่ายทอดให้แก่กันและกัน เพราะสภาพสังคมเปลี่ยนไป ¹ ฉะนั้น จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องแต่ละรับผิดชอบในวงการศึกษาจะได้นค้นหาหาแนวทางใหม่ เพื่อการผลิตครูและอบรมครู ให้มีลักษณะเหมาะสมกับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนไป ดังนั้น บทบาทหน้าที่และงานของครูจะต้องเปลี่ยนรูปแบบเป็นอีกแบบหนึ่ง คุณลักษณะและขอบเขตหน้าที่ของครูตามที่ถูกวิจัยได้ศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวบรวมมา พอสรุปได้ดังนี้

¹ ประเสริฐ จริยานุกุล "คุณคหิของครู" วิชา (วารสารของวิทยาลัยครูนครศรี-ธรรมราช) 1 (กันยายน- พฤศจิกายน 2518), หน้า 76.

นาถเจดีย์ว สุม่วงศ์และคนอื่นๆ ได้กล่าวถึงครูว่า เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุด หลักสูตรรายวิชาหรือหลักเกณฑ์ใดๆ จะไร้ความหมาย ถ้าครูไม่สามารถนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ได้อย่างใดเลยในห้องเรียน ครูที่สอนในห้องเรียนจะต้องเป็นผู้ได้รับการศึกษาอย่างแท้จริง คือเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ทั้งในเหตุการณ์ของท้องถิ่น ของชาติและของโลก ครูจะต้องมีความรู้อย่างดีในวิชาที่สอน และสามารถสอนวิชาที่รู้ได้เป็นอย่างดี ข้อสำคัญที่สุด ครูจะต้องเป็นผู้มีบุคลิกลักษณะที่น่าเข้าใกล้ มีความเห็นอกเห็นใจและสนใจเด็ก ยอมรับนับถือบุคลิกภาพของเด็ก เข้าใจเรื่องความแตกต่างของเด็ก เกี่ยวกับความสามารถในการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความสนใจ ครูจะต้องรู้จักคัดแปลงสภาพภายในห้องเรียนและโรงเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการของนักเรียนด้วย

สุภางศ์ แสงวนิช³ ได้เห็นความสำคัญของบุคลิกภาพของครูที่มีต่อการเรียนการสอน เช่นเดียวกัน โดยกล่าวว่าครูควรมีบุคลิกภาพดังนี้

1. ครูควรแต่งกายเรียบร้อย รูปร่างท่าทางดี มีความประพฤติดี
2. มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ร่วมทำงานกับคนอื่นได้
3. มีความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ มีความยุติธรรม มานะอดทน มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความสนใจกว้างขวางในสิ่งรอบตัว มีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจเด็ก

นอกจากนี้ สุภรณ์ ประดับแก้ว⁴ ยังได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของครูที่ช่วยให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยว่า ครูควรมีความเป็นตัวของตัวเอง มีการสังเกตพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะทำสิ่งใด รู้จักหลีกเลี่ยงการข่มขู่เด็ก ปฏิบัติต่อนักเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้กำลังใจและแนะนำเด็กในการแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

² นาถเจดีย์ว สุม่วงศ์และคนอื่นๆ, เอกสารประกอบท.ร.เรียนวิชาการระเบียบวิธีสอน, โรงพิมพ์สมาคมส่งเสริมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2509.

³ สุภางศ์ แสงวนิช "บุคลิกภาพ" ศูนย์ศึกษา, 4, (เมษายน 2506), หน้า 37.

⁴ สุภรณ์ ประดับแก้ว, ถามตอบวิชาการศึกษาแนวใหม่ (หางหุ้นส่วนจำกัดอุตสาหกรรม - สิ่งพิมพ์, 2504), หน้า 78.

เพื่อให้เด็กเรียนมีระเบียบวินัย และทำให้มีบรรยากาศการเรียนการสอนที่น่าฟัง-
ปรารถนา ควินตีเลียน โคเสนอบทบาทของครู ซึ่งสัญลักษณ์ ศิวรักษ์⁵ แปลความไว้ว่า

ครูฟังมีความเมตตาการุณาต่อศิษย์ ดังหนึ่งเป็นบิดา มารดา ครูฟังมีคุณธรรม อ่อน-
โยนแต่ไม่ย่อหย่อนในระเบียบวินัย เพราะการเข้มงวดทำให้เกิดการเกลียดชัง ความย่อหย่อน
ทำให้ไม่รู้จักเกรงใจ... ครูควรเอาจริงเอาจังในการสอน เมื่อศิษย์ถาม ครูควรพร้อมที่จะ
ตอบ และคอยช่วยนักเรียนที่ไม่ชอบถามให้หมั่นถาม เมื่อศิษย์ทำความผิดก็ควรยกย่อง ครูควร
พูดถึงตัวอย่างที่ดีบ่อยๆ เพราะจะทำให้นักเรียนประพฤติก็นสิ่งที่ดีตามไปด้วย ครูไม่ควรโกรธ
ง่าย และไม่ควรละเลยต่อข้อบกพร่อง ที่ต้องแก้ไขปรับปรุง .

ถวิล สุริยนต์ และคนอื่นๆ⁶ ก็ได้กล่าวถึง คุณลักษณะที่ดีของครูว่า เป็นองค์ประกอบ
สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้งานในหน้าที่ของครูประสบความสำเร็จ คุณลักษณะที่ดีดังกล่าว-
ได้แก่

1. มีความรู้ดี มีการสอนดี รู้กลวิธีถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก
2. มีลักษณะท่าทางดี เข้ากับคนอื่นได้
3. มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กได้
4. มีอัธยาศัยดี มีอารมณ์ดี มีความสุภาพอ่อนโยน มีเมตตาการุณา รักสวย-
รักงาม มีระเบียบวินัย มีความยุติธรรม มีความอดทน มีความซื่อสัตย์สุจริต และมึ-
ความเป็นผู้นำ

⁵ สัญลักษณ์ ศิวรักษ์, " ปรจารย์วาท, " ปรจารย์สาร , 8 (กันยายน - พฤศจิกายน
2516) , หน้า 55 .

⁶ ถวิล สุริยนต์และคนอื่นๆ ประมวลความรู้ทุกครูประถม 6 วิชา (ธนบุรี :
สื่อการคา, 2510) , หน้า 67 - 72 .

ในเรื่องความรู้ของครู บุญถิ่น อัครถาวร และรัตนา ตันบุญเท็ก ⁷ โคนั้นถึงความรู้ของครูไว้ว่า ครูควรมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาครูดังนี้

1. วิชาสามัญและวิชาเฉพาะสาขา ครูควรมีความรู้ลึกซึ้งในสาขาวิชาที่สนใจเป็นพิเศษและให้มีความรอบรู้ สามารถอธิบายแก่เด็ก และเป็นแนวทางศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ ดังนั้นขอบข่ายของวิชาสามัญควรครอบคลุมถึงเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี เรื่องราวของมนุษย์ สังคมและเศรษฐกิจ หัตถศึกษา ศิลปดนตรี รวมทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับปรัชญา ศาสนา คีลธรรม และวิชาพลานามัย

2. วิชาครู การสอนวิชาครูมุ่งใหญ่เรียนออกไปเป็นครูที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเด็กวัยต่างๆ เรื่อง โรงเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมาย ตลอดจนให้มีโอกาสนำความรู้ที่เล่าเรียนมา ไปทดลองปฏิบัติในโรงเรียนให้เกิดความชำนาญ ให้เข้าใจอาชีพครู มีนิสัยรักเด็ก รักความเป็นครู ดังนั้นผู้ที่จะเป็นครูจึงต้องศึกษาทั้งจิตวิทยา วิชาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เกี่ยวกับโรงเรียน และแนวทางการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนศึกษาดังกลวิธีสอนแบบต่างๆ พร้อมกับสังเกตการสอนและการฝึกสอนด้วย

เอกสารคู่มือการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ⁸ ฝ่ายประถมได้กล่าวถึงบทบาท และหน้าที่ของอาจารย์ประจำชั้นไว้อย่างละเอียดกว่า ลักษณะงานในหน้าที่รับผิดชอบของอาจารย์ประจำชั้นมี 6 ด้าน พอสรุปได้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบในการสอน แบ่งออกเป็น

1.1 การเตรียมตัวสอน ได้แก่ การทำบันทึกการสอน เตรียมอุปกรณ์การสอน

1.2 วิธีสอน สอนโดยคำนึงถึงลักษณะของผู้เรียน การเลือกกิจกรรมโดยให้ผู้เรียน

ได้มีส่วนร่วม รับผิดชอบต่อความคิดเห็นของผู้เรียน มีการจูงใจ การกระตุ้นและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนมีเทคนิคในการให้แบบฝึกหัดและการบ้าน การมอบหมายงาน การแบ่งกลุ่มทำงาน การช่วยเหลือให้นักเรียนที่เรียนช้า การเลือกใช้วิธีสอนแบบต่างๆที่เหมาะสมกับบทเรียน

⁷บุญถิ่น อัครถาวร และรัตนา ตันบุญเท็ก, การเตรียมครู กระทรวงศึกษาธิการ

⁸โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม, เอกสารคู่มือการปฏิบัติงานครู 2518

นอกจากนี้ควรมีการสื่อความหมายที่ดี เช่น เสียงของครู การเขียนกระดานดำ ลำดับการใช้ อุปกรณ์ การอธิบายและตอบคำถามที่ชัดเจน เข้าใจง่าย

ควรสอนแต่ละวิชาโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของวิชา เน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน การสอนแต่ละวิชาให้สัมพันธ์กัน เน้นวิชาทักษะ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่นๆ

ในการประเมินผลการเรียนควรใช้ประเมินผลการเรียนหลายวิธี เพื่อให้สามารถวัดได้ตรงจุดหมายทั้งตัวผู้สอนและผู้เรียน การนำผลการประเมินผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน

2. ความรับผิดชอบทางเอกสาร ได้แก่ สมุดบัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน ตารางชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง แบบทดสอบในการวัดผล ใบแจ้งผลการเรียน ระเบียบสะสมเกี่ยวกับตัวนักเรียน ตรวจสอบสมุดงานทุกเล่มให้ทันเวลา บันทึกการเตรียมงานประจำวัน

3. ความรับผิดชอบต่อห้องเรียน ได้แก่ ดูแลรักษาของใช้ประจำห้องและอุปกรณ์ต่างๆ เป็นผู้นำและกระตุ้นให้นักเรียนช่วยจัดสภาพและบรรยากาศในห้องเรียน จัดกระดานนิเทศให้ทันต่อเหตุการณ์และบทเรียน ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียน จัดทำตารางเรียน ตารางเวรทำความสะอาด

4. ความรับผิดชอบโดยตรงต่อตัวนักเรียน ได้แก่ ติดตามผลความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน เอาใจใส่ดูแลเด็กเดือน อบรมเกี่ยวกับความประพฤติและกิริยามารยาท เอาใจใส่ต่อการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนแต่ละคน ปลูกฝังให้เกิดนิสัยที่ดีในการแต่งกายให้สะอาด ถูกระเบียบ และวัฒนธรรม รับผิดชอบต่อความปลอดภัยของนักเรียน ฝึกนิสัยที่ดี ทักษะที่ดี และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียน ติตอและสร้างศานสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองนักเรียน

5. ความรับผิดชอบร่วมกันกับบุคลากรอื่นๆ ได้แก่ การดูแลเด็กเดือนคนงานภารโรงให้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน กับครูคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ติตอประสานงานกับเจ้าหน้าที่ธุรการของโรงเรียน ร่วมประชุมกับอาจารย์อื่นๆ ในสายวิชาโดยสม่ำเสมอ ให้บริการแก่บุคคลภายนอกที่มาติดต่องาน ให้ความร่วมมือกับสมาคมครู ผู้ปกครอง

6. ความรับผิดชอบต่องานส่วนรวมของโรงเรียนและหน่วยราชการที่สังกัด ได้แก่ การศึกษา ทำความเข้าใจกับรายละเอียด ระบบงาน และระเบียบการต่างๆของโรงเรียน ผูกพันให้เป็นแบบ - อย่างที่ดีของนักเรียนตลอดเวลาทุกด้าน ปฏิบัติตามระเบียบข้าราชการพลเรือน เป็นอาจารย์เวรดูแล ความเรียบร้อยทั่วไปของโรงเรียน เขาประชุมตามกำหนดของฝ่ายบริหาร ดูแล ตักเตือน นักเรียน ในเหตุการณ์อันก่อให้เกิดความเสียหายในโรงเรียน ร่วมมือกับกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงงานหลักประจำวันของครู ตั้งแต่เริ่มมาโรงเรียน จนถึงเวลาโรงเรียน เลิก ทั้งยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติของครูไว้อีกด้วยว่า อาจารย์ประจำชั้น ควรเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบ ช่างสังเกต ไวต่อปัญหาและการตัดสินใจปัญหาต่างๆไว้ด้วยดี ชยัน สามารถใช้เสียง ภาษา ส่วนวันที่ - เหมาะสมถูกต้องชัดเจน รู้จักควบคุมตนเอง หนักแน่น ไม่วู่วาม มีความคิดวิพากษ์วิจารณ์ มีเหตุผล มีไหวพริบทันที แก้ไขปัญหาเฉพาะได้ดีและรวดเร็ว มีเมตตากรุณา มีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อม ที่จะช่วยเหลือและให้ความร่วมมืออยู่เสมอ มีวิจารณ์ ญาณในการวางตน และการแต่งกายให้เหมาะสม อยู่เสมอ มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ เวลาและวิชาชีพ มีคุณธรรมประจำใจ รักนักเรียนทุกคน ต้องการ ช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่ ทุกคนในสิ่งที่จะทำได้ และ รัชชาคำพูดเสมอ รู้จักประเมินผลงาน ของตัวเองตลอดเวลา มีจรรยาในอาชีพครู เป็นนักสะสม นักเล่า นักร้อง นักบรรยาย นักแนะแนว

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา⁹ มีอาจารย์จรรยา มลิจันทร์เป็นประธาน ได้กำหนดคตพบาท ของครูที่พึงประสงค์ สรุปได้ดังนี้

1. ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยในคานวิชาการอยู่เสมอ มั่นใจและศรัทธาในอาชีพครู
2. มีความคิดเป็นของตนเอง กล้าที่จะแสดงความรู้หรือความคิดเห็น
3. ประพฤติตนและวางตนอยู่ในกรอบของศีลธรรม จรรยา ที่เป็นที่ยอมรับกันในชุมชน

⁹ คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา รายงานฉบับสมบูรณ์ของคณะกรรมการ วางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ โดยสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

พระนคร ๒ 2518, หน้า ๓42.

4. ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ พอสมควรแก่สภาพ มีความมานะ บากบั่น และมีขยัน
5. เปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้ออก ญ แสดง มาเป็นผู้กระตุ้น เฝ้าและสนับสนุน ให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักรับผิดชอบ
6. ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานร่วมกัน รับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพ กฎของสังคม มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย
7. สนใจศึกษารวมชาติ และความแตกต่างในตัวของแต่ละคน เพื่อส่งเสริมความถนัด ตามธรรมชาติ
8. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ฝึกฝนคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่า และรักษาไว้ซึ่ง - เอกลักษณะและวัฒนธรรมของชาติ
9. ค้นหาความรู้และให้ความสนใจในการเกษตรพอที่จะสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี
10. สนใจในตัวของแต่ละคน ให้ความรัก ความเอาใจใส่ เท่าเทียมกัน เพื่อให้ได้รับความสนิทสนมไว้วางใจจากศิษย์
11. ส่งเสริมการดำเนินชีวิต ตามวิถีทางประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามในโอกาสอันเหมาะสม
12. รักษาคุณธรรม กล่าวหาผู้ที่ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของสังคม ด้วยปัญญาและสติ ถูกต้องเหมาะสมตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม
13. เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นและสร้างสัมพันธ์ภาพอันดี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยวินัยของครู¹⁰ กล่าวว่า

1. ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลโดยบริสุทธิ์ใจ
2. ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ ระวังระมัดระวังรักษาประโยชน์ของสถานศึกษา
3. ครูต้องสุภาพเรียบร้อย เชื้อหังและไม่แสดงความกระข้างกระ เคื่องต่อผู้บังคับบัญชาของปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของสถานศึกษา
4. ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่สถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้
5. ครูต้องประพฤติตนอยู่ในความสุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์เพียงธรรม
6. ครูต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่า เป็นผู้ประพฤติชั่ว เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพล หมกมุ่นในการพนัน มีหนี้สินรุงรัง
7. ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใดๆ
8. ครูต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของสถานศึกษา
9. ครูต้องรักษาความสัมพันธ์ระหว่างครู และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน

ระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยจรรยาบรรณการยาคของครู กล่าวว่า

1. ครูควรมีศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับที่ใคร่ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูควรใฝ่ใจหาความรู้ ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ

¹⁰ ฆ่า เลือง วุฒิจันทร์ "วินัยข้าราชการพลเรือน" กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
วิทยานาพนิต : กรุงเทพฯ ๖ 2516 หน้า 606 - 607

5. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนศิษย์อย่างใกล้ชิด
6. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
7. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควรรู้จักมีนิสัยพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
10. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ดุนฮิลล์¹¹ (Dunhill) ได้กล่าวว่า ครูต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะที่ดี คือมีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง มารยาทอ่อนโยน มีเสียงมีน้ำพิง มีเมตตา กรุณา มีอารมณ์ขัน มีความรูกว้างขวางและกระตือรือร้น แต่ครูที่จะประสบความสำเร็จในการรักษาระเบียบวินัยในชั้นเรียนที่ตนนั้น จะต้องมีลักษณะพื้นฐานสำคัญ 4 ด้านคือ

1. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ทดมความสามารถเพื่องานอย่างแท้จริง
2. เป็นผู้ที่เชื่อถือได้ มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย พูกจริง ทำจริง และเสมอต้น - เสมอปลาย
3. มีความสามารถในการตัดสินใจ รู้จักตนเอง และวิธีทำงานตลอดจนการวางแผนการทำงาน
4. มีประสิทธิภาพในการสอน คือรอบรู้ คล่องตัว มีทักษะในการสอน การตรวจงาน การจัดชั้นเรียน ฯลฯ

¹¹James Dunhill " The Character and Professional Competence of the Teacher " Discipline in the Classroom (E. L. B. S. edition first published 1965), P. 14-17 .

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความสามารถพื้นฐานของอาชีพครูว่า ครูควรมีความสามารถ

4 ประการคือ

1. มีความรู้และทักษะในเนื้อหาวิชาที่สอน และในสิ่งที่นักเรียนสนใจอยากรู้
2. มีความสามารถที่จะเข้าใจเด็ก
3. มีความสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงความรู้ที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับวัย ความ -
ถนัด และความสนใจของนักเรียน
4. มีความสามารถในการใช้ทักษะการสอนที่จำเป็น เช่น การคัดลายมือ การวาดภาพ
และการตั้งคำถาม เป็นต้น

บิดเคิ้ล¹² (Biddle) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครู โดยสรุปจากการศึกษา ค้นคว้า
และทดลองของนักการศึกษาที่สำคัญหลายคน เขาแบ่งคุณลักษณะของครูเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านการปฏิบัติงานของครู เช่น การเตรียมการสอน
2. ด้านบุคลิกภาพ เช่น การควบคุมอารมณ์ ความมั่นคง สม่่าเสมอ
3. ด้านพฤติกรรมในการสอน เช่น การอธิบาย การถามปัญหา และการยกย่อง

ชมเชยนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12

Bruce J. Biddle, " Methods and Concept in Classroom
Research " Review of Educational Research 37 (June, 1967),
P. 346.

ในด้านการเรียนการสอน อาร์มสตรอง¹³ (Armstrong) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับ
เรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และเสนอรายการปฏิบัติงานของครูที่มีประสิทธิภาพไว้
เป็นข้อๆดังนี้

1. ให้อัจฉริยภาพประยุกต์ให้เป็นประโยชน์แก่การสอน
2. ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนได้รับความสำเร็จ
3. มีทักษะในการเตรียมการสอนที่มีประสิทธิภาพ
4. ประเมินผลการสอนของตนเอง
5. มีการจูงใจให้นักเรียนสนใจต่อการเรียน
6. มีการพัฒนาตนเองทางด้านความรู้และสติปัญญา
7. พัฒนาทักษะในการสอนของตนเอง
8. มีเทคนิคการเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ
9. ไขว่คว้ามุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในการเรียนการสอน
10. มีวิธีการวัดผลที่ดี และใช้ผลการทดสอบปรับปรุงสถานการณ์การเรียนการสอน
11. เข้าใจและนำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน
12. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นแบบประชาธิปไตย
13. มีวิธีการสอนพิเศษแก่นักเรียนที่เรียนได้เร็ว
14. ปรับตนให้เข้ากับสภาพของนักเรียน
15. ปรับปรุงกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม
16. ช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา
17. จัดกิจกรรมและสภาพการเรียนให้ส่งเสริมลักษณะ และพฤติกรรมที่พึงปรารถนา

ของนักเรียน

13

Harold R. Armstrong "Performance Evaluation" The National Elementary Principal Vo.52 No. 5 (February, 1973), p. 51.

18. ช่วยลดความวิตกกังวลของเด็ก
19. ช่วยเหลือในการปรับตัวของเด็กที่ขาดทักษะในการทำงาน
20. ใช้วิธีการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล
21. ติดตามรักษากับผู้ปกครอง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นกับเด็ก

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ในปี 2510 ลอม ไชยศรี¹⁴ ได้ศึกษาค้นคว้าคุณลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เฉพาะนักเรียนชาย จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ปรากฏว่าคุณลักษณะของครูที่นักเรียนชายชอบ มีดังนี้

1. แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พูดจาสุภาพอ่อนโยน ซักเจน ฟังเข้าใจง่าย มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. ใจดี สุขุมเยือกเย็น อารมณ์แจ่มใสร่าเริงอยู่เสมอ รักและเมตตากรุณาต่อนักเรียน ขยันขันแข็งและอดทน พูกจริง ทำจริง มีความยุติธรรม วางตัวได้เหมาะสม
3. สนใจในการสอนและตัวนักเรียน เข้มงวดต่อความประพฤติของนักเรียนขณะที่สอน และทำโทษพอสมควร ให้อิสระในการซักถาม ยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ช่วยเหลือนักเรียนได้ในคราวจำเป็น
4. มีคุณวุฒิสูง ภายนอกควรจบ มศ.5

¹⁴

ลอม ไชยศรี, " คุณลักษณะของครูที่ดีในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัยในปีการศึกษา 2510 " (วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511)

ต่อมาในปี 2511 มณฑล ปิยะมاتا ¹⁵ ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะของครู โดยสร้างแบบสอบถามปลายเปิด และใช้วิธีการพฤติกรรมวิฤต

กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพฯ จำนวน 1406 คน พบว่า คูณลักษณะของครูทางด้านการสอนนั้นมี 9 ลักษณะคือ

1. มีบุคลิกภาพดี
2. มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย
3. มีความยุติธรรม มีความซื่อตรง
4. มีความสามารถในการสอน
5. มีสัมพันธภาพอันดีกับนักเรียน
6. มีการส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน
7. มีความเมตตากรุณา
8. มีการให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียน
9. ให้ความอุปการะแก่นักเรียน

นอกจากนี้ในปี 2515 ได้มีผู้ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครู กับผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁵ มณฑล ปิยะมاتا " การสำรวจจุดลักษณะของครูในจังหวัดพระนครและธนบุรี " (ปรินญาณินพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร , 2511) .

บุญสนอง ไกรเนตร¹⁶ ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับพยาบาล โดยการศึกษาจากกลุ่มนักศึกษาครู และนักศึกษาพยาบาล กลุ่มละ 100 คน ได้สรุปคุณลักษณะของครูภายในประเทศและต่างประเทศ โดยพิจารณาคุณลักษณะเด่นพิเศษว่า บุคคลที่จะดำรงอาชีพครูนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพหรือคุณลักษณะที่ดังต่อไปนี้

1. มีลักษณะท่าทางดี มีมารยาทงดงาม แต่งกายสะอาดเรียบร้อย รักความเป็นระเบียบ มีสุขภาพอนามัยดี
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความยุติธรรม ยอมรับในสิ่งที่คนทำผิด มีทัศนะเป็นประชาธิปไตย มีความมานะอดทน มีความสุภาพอ่อนน้อม ควบคุมอารมณ์ได้ดี สุขุมเยือกเย็น มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้น ว่างเว้นใจใส่
3. มีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจนักเรียน สนใจนักเรียนสม่ำเสมอ มีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนและบุคคลอื่น เข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ดี ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
4. มีความสามารถในการสอน ตั้งใจทำงานและรับผิดชอบงาน มีความรู้กว้างขวาง รักความก้าวหน้า ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶ บุญสนอง ไกรเนตร " การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพด้านความต้องการ (Personality Needs) ระหว่างผู้ที่ศึกษาวิชาชีพครูและวิชาชีพพยาบาล " (ปริทัศน์นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515) .

วลี หลีสันติพงศ์¹⁷ ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักบัญชี โดยใช้วิธีพฤติกรรมวิฤต (The Critical Incident Technique) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครู นักเรียน นิสิต นักศึกษา ในสถาบันครูจำนวน 200 คน นำมาวิเคราะห์เข้ากับเอกสารรายงานต่างๆ พบว่าคุณลักษณะต่างๆของครูที่มี 10 ลักษณะคือ มีความเป็นผู้นำ มีความหวังไว มีความเข้มแข็ง อดทน กล้าแสดงออก มีความรับผิดชอบ มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความยืดหยุ่นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดที่ทันสมัย และตื่นตัวอยู่เสมอ

ในปี 2518 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา¹⁸ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง นักเรียน ครู และผู้ปกครอง จากจังหวัดกรุงเทพมหานคร ทุกเขต รวม 23 เขตๆละ 3 โรงเรียน จำนวน 756 คน โดยแบ่งคุณลักษณะครูเป็น 7 ด้านคือ ความประพฤติ ความรู้วิชาการ ความสามารถในการสอน การปกครองนักเรียน มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ การทำงานนอกเวลาและงานอดิเรก ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ด้านความประพฤติ ครูไม่ควรเล่นการพนัน และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
2. ด้านความรู้วิชาการ ครูควรมีความรู้กว้างขวางนอกเหนือจากวิชาที่ตนเองสอน มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์
3. ด้านความสามารถในการสอน ถือว่าการฝึกสอนและเรียนวิธีสอนมีความจำเป็นมาก ครูควรมีความสามารถในการสอนให้เด็กเข้าใจ ใช้อุปกรณ์การสอนบ่อยๆ สอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยเหลือเด็กที่เรียนช้า ตั้งใจสอนและช่วยเหลืองานของโรงเรียน

¹⁷วลี หลีสันติพงศ์ "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักบัญชี" (ปริญญาเนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2515).

¹⁸วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ลักษณะครูที่ สังคมต้องการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามมิตร, 2518)

4. ด้านการปกครองนักเรียน ครูควรเข้มงวดกวดขันไม่ปล่อยปละละเลยต่อการทำผิดระเบียบ อบรมความประพฤตินักเรียน ทำโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล
5. ด้านมนุษยสัมพันธ์ ให้ความสนิทสนมกับเด็ก ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กมีปัญหาใจดีและช่วยเหลือปรับปรุงชุมชน
6. ด้านบุคลิกภาพ ครูควรมีเสียงพูดชัดเจน แต่งกายเรียบร้อย มีอารมณ์ขัน ยิ้มแย้มแจ่มใส
7. ด้านการทำงานนอกเวลา และงานอดิเรก ครูควรใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

ในปีเดียวกันนี้ บริบูรณ์ สุทธิสุภา¹⁹ ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์ (Criterion) ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู ในทัศนะของบุคคล 3 กลุ่ม คือ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา และครูในสังกัดกรมสามัญศึกษา ปรากฏผลว่า ความคิดเห็นของบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ในเรื่องการใช้สัดส่วนอุปกรณ์ และศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่พึงเล็งความสำคัญของทัศนียภาพมากกว่าการปฏิบัติ

ในปี 2518 นี้เช่นเดียวกัน วิรัช วรรณรัตน์²⁰ ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการของครูประจำการ กับนักศึกษาครูที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ ได้สรุปคุณลักษณะ - ใจ 10 ประการคือ

¹⁹บริบูรณ์ สุทธิสุภา "เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8", (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, - 2518)

²⁰วิรัช วรรณรัตน์ "การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบางประการของครูประจำการกับนักศึกษาครูที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ" (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518), ภาคผนวก.

1. การสอนดี คือตั้งใจสอน มีวิธีสอนที่น่าสนใจ มีความรู้ในวิชาที่สอน มีเทคนิคในการสอน เตรียมตัวก่อนการสอน ถ่ายทอดความรู้ โดยไม่มีคัมภีร์ มีความถนัดในวิชาที่สอน พบทวนสิ่งที่สอนไปแล้ว เขาสอนตรงเวลา สอนพิเศษใหญ่เรียนอ่อน ใจอุปกรณ์ในการสอน สอนโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย สอนแทนผู้อื่น

2. มีเหตุผลเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและผู้อื่น เปิดโอกาสให้ศิษย์แสดงความคิดเห็น พิจารณาหรือมีการสอบสวนก่อนลงโทษ ชี้แจงให้นักเรียนเห็นสิ่งที่ตนประพฤติไปว่าผิดหรือถูก อธิบายให้นักเรียนทราบเหตุผลก่อนลงโทษหรือให้ทำงาน ยอมรับเมื่อตนเองกระทำผิด ใจกว้าง มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับข้อเสนอของนักเรียนและผู้อื่น ชี้แจงวัตถุประสงค์การทำงานหรือการสอนทุกครั้ง

3. เมตตากรุณาเห็นอกเห็นใจ คือมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รักและสงสารนักเรียน เข้าใจนักเรียน ปลอดภัยเมื่อนักเรียนมีความทุกข์ร้อน แสดงความมีน้ำใจต่อนักเรียน ยอมรับศีลธรรมนักเรียน มีความเสียสละ ตั้งใจเมื่อนักเรียนประสบผลสำเร็จ เสียใจเมื่อนักเรียนได้รับความทุกข์ ช่วยเหลือนักเรียนที่ขัดสนและเจ็บป่วย มีพรหมวิหารสี่

4. ยุติธรรมเมื่อสัจสุจริต หมายถึง ให้ความเสมอภาคแก่นักเรียน ตรงต่อเวลา ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ เที่ยงธรรมในการตัดสินและการสอบ ไม่มีอคติต่อนักเรียนคนใดคนหนึ่ง ชอบพูดแต่ความจริง

5. สัมพันธ์ภาพ หมายถึง ให้ความสนิทสนมกับนักเรียน เป็นกันเองกับนักเรียน ไม่วางตัว วางอำนาจ เข้าใจจิตใจนักเรียน เป็นมิตรกับนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน หาเวลาพูดคุยกับนักเรียน เอาใจใส่กิจกรรมของนักเรียน จำชื่อนักเรียนได้ สนใจความเป็นอยู่ของนักเรียน ทำหน้าที่ให้นักเรียนรู้จักได้เร็ว

6. รับผิดชอบในการสอน หมายถึง การติดตามผลงานที่ทำไป ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ปฏิบัติงานโดยไม่คำนึงถึงผลตอบแทน เอาใจใส่ในการสอนและงานในหน้าที่สอนหนังสือควยใจรัก อุทิศเวลา รักในอาชีพ เชื่อมั่นในตัวเอง กระตือรือร้นต่อการสอนและตรวจตราตรวจงานทุกครั้ง เห็นความสำคัญของงาน สนใจในความประพฤติของนักเรียน

7. ขยันหมั่นเพียร มานะอดทน อยากรู้อยากเห็น หมายถึง มีความวิริยะอุตสาหะในการสอน รักการอ่าน มีความรูกวางขวาง สนใจในงานคานาวิชาการ นิเทศการ การดำเนินงาน และพฤติกรรมของนักเรียน ใช้เวลาว่างควยการอ่านหนังสือ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ไม่ทอดอ่ยต่อกรงาน มีความอดทนต่อสิ่งทีเนื่องมาจากนักเรียน

8. บุคลิกภาพดี หมายถึง สุภาพเรียบร้อย มีระเบียบวินัย อารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน แต่งกายสะอาดเรียบร้อย เป็นตัวอย่างที่ดี สุภาพอ่อนโยน สุขุมรอบคอบ วางตัวได้เหมาะสม ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีความประพฤติดี พูกจาชัดถ้อยชัดคำ รู้จักใช้วาจาที่สุภาพ

9. ยกย่องชมเชย ส่งเสริมให้กำลังใจ หมายถึง สนับสนุนนักเรียนตามความสามารถ ให้รางวัลแก่นักเรียน ชมเชยนักเรียน ยินดีในความสำเร็จของนักเรียน ให้กำลังใจนักเรียน สนับสนุนความสำเร็จของนักเรียน

10. แนะนำให้คำปรึกษา หมายถึง การให้คำแนะนำนักเรียน รับฟังความทุกข์ของนักเรียน เป็นที่ปรึกษาการทำงานและให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำนักเรียนเมื่อมีปัญหา แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียน สอบถามการเรียนและช่วยเหลือนักเรียน

เมื่อได้ศึกษาและรวบรวมคุณลักษณะของครูที่ดีทั้ง 10 ประการ ดังกล่าวมาแล้ว วิรัช วรรณรัตน์ ก็ได้สร้างแบบสอบถามชนิดปลายเปิด โดยใช้วิธีพฤติกรรมวิฤต

(The Critical Incident Techniques) คือให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี และไม่ดี จากการกระทำของครูที่ผู้ตอบได้เคยพบเห็นมา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครู นักเรียน นิสิตและนักศึกษาในสถาบันครูจำนวน 200 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า โดยส่วนใหญ่ ครูประจำการมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู และมีทักษะในการสอนสูงกว่า นักเรียนครูที่ยังไม่เคยเป็นครูประจำการ ในขณะที่นักเรียนครูมีความรู้ทั้งด้านวิชาการทั่วไปและความรู้วิชาครู ตลอดจนทัศนคติบางประการ ในระดับสูงกว่าครูประจำการ

การวิจัยในต่างประเทศ

ในปี ค.ศ. 1956 คาร์คและเอสตราบรอก²¹ (Karch and Estrabrook) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของครูโดยวิธีวิเคราะห์งาน (Job Analysis) พบว่า คุณลักษณะที่ดีของครูมี 5 ด้านคือ ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ด้านการสอน ด้านจิตธรรมจรรยา ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว และด้านลักษณะท่าทาง ในด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้วิจัยได้เน้นในหน้าที่ครูควรมีความสนใจและทำความเข้าใจกับปัญหาของนักเรียน ไม่ให้เรื่องส่วนตัวมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่มีต่อนักเรียน พยายามรู้จักข้อมูลอย่างยากและอุปสรรคต่างๆ พยายามควบคุมอารมณ์ มีใจจดจ่อแน่นอน สนใจนักเรียนทุกคน ไม่สนิทสนมกับนักเรียนมากเกินไป และตัดสินใจโทษนักเรียนอย่างยุติธรรมและมีเหตุผล

ในปี ค.ศ. 1960 เอลดี²² (Ely) ได้ติดตามผลการผลิตครูระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยโคโลราโด ด้วยการส่งแบบสอบถามไปยังผู้ที่สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาเหล่านั้น ผลปรากฏว่า

1. ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชามีความเห็นเหมือนกันว่า การฝึกสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษา
2. การศึกษาในมหาวิทยาลัย เน้นหนักในด้านเนื้อหาวิชามากกว่าวิธีการและเทคนิคที่จะนำไปใช้ในการสอนจริง

²¹ Robert R. Karch, and E. C. Estrabrook, 250 Teacher Techniques, The Bruce Publishing Co. Milwaukee, 1956, p. 131.

²² Margot Ely, "A Follow up Study of University of Colorado Graduates Prepared to Teach in Elementary School," Dissertation Abstracts (20: 4345, 1960).

3. ผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนมากไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องหน้าที่และงานของครูการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและของท้องถิ่น
4. ผู้สำเร็จการศึกษาของกรมใหม่มหาวิทยาลัยช่วยเหลือนในเรื่อง การสังเกตการสอน ก่อนออกฝึกสอน และการเพิ่มระยะเวลาการฝึกสอน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรจัดให้นิสิตได้มีกิจกรรมเกี่ยวกับเด็กและชุมชนให้มากขึ้น

ในปีเดียวกัน ไรอัน²³ (Ryans) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงคุณลักษณะของครูในโครงการของ National Committee on Education (N. C. E.) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู - จำนวน 6179 คน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาพฤติกรรมของครู โดยใช้วิธีการพฤติกรรมวิฤต (The Critical Incident Techniques) พบว่าพฤติกรรมที่ดีของครูมีดังนี้

1. เตรียมการสอน
2. สนใจในกิจกรรมของชั้น สนใจในตัวนักเรียน และสนใจในปัญหาของนักเรียน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความสามารถของนักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำงานดี
3. ว่างแรมใจใส สุภาพอ่อนน้อม มีอารมณ์ขัน เมตตากรุณา
4. มีความอดทน มีความยุติธรรม ยอมรับเมื่อตนทำผิด ควบคุมตัวเองได้ มีความ -
ตื่นตัวอยู่เสมอ ฯลฯ

ในปี ค.ศ. 1966 คลินตัน²⁴ (Clinton) ได้ศึกษาวิจัยในเรื่องปัญหาของครูใหม่ โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเท็กซัส จำนวน 100 คน ปรากฏว่า ปัญหาที่ครูประสบมีดังนี้

1. ปัญหาการใช้อุปกรณ์การสอน เพราะมีงบประมาณไม่เพียงพอ
2. เวลาที่มีไม่พอ ทำให้งานหน้าที่พิเศษอื่นๆ และการปรับปรุงการสอนไม่ได้เต็มที่
3. มีความรู้ในเรื่องระเบียบ การปฏิบัติงานครู และเรื่องนโยบายการปฏิบัติงานของโรงเรียน สถานศึกษาควรจัดให้มีในหลักสูตร
4. ความรู้ในเรื่องปรัชญาและจุดมุ่งหมายทางการศึกษาระดับต่างๆที่จะต้องออกไปปฏิบัติงาน ยังได้รับจากสถานศึกษาน้อยไป
5. มีปัญหาในการทำงานกับนักเรียน ซึ่งมีความสามารถในการเรียนต่างกัน
6. มีความหนักใจในการเลือกใช้วิธีสอน ส่วนใหญ่ชอบใช้วิธีบรรยาย
7. มีปัญหามาก เพราะได้สอนในวิชาที่ไม่เกี่ยวกับวิชาเอกที่เรียนมา
8. มีปัญหาในเรื่องการใช้เสียง เมื่อสอนอ่าน
9. มีความรู้ในเรื่องบทบาทของครูต่อชุมชน
10. มีปัญหาในเรื่องการติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน
11. มีปัญหาในเรื่องการบริหารงานภายในโรงเรียน

24

Thomas A. Clinton, "Beginning Teachers' Problems : A Study of Problems Encountered by One Hundred Graduates of East Texas State University and the Functional Relationship Between these Problems and Teacher Education Program," Dissertation Abstracts (27 : 1683, 1966).

ต่อมาในปี ค.ศ.1969 เฮนจัม²⁵ (Henjum) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของ -
 นักศึกษาวิชาครูในมหาวิทยาลัย มินเนสโซตา จำนวน 78 คน ซึ่งสอนอยู่ในโรงเรียนในเมือง
 และนอกเมือง โดยใช้แบบสอบถามที่มีชื่อว่า Gettel's Sixteen Personal Factor
 Questionnaire ให้นักศึกษาตอบ ผลปรากฏว่า ครูที่ดีควรมีความรู้และความกระตือรือร้น
 กล้าที่จะแสดงออก มีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่นๆ มีความพร้อมทางอารมณ์ และสามารถควบคุม
 ตนเองได้

ในปี ค.ศ.1971 กอร์ดอน²⁶ (Gordon) ได้กล่าวถึงการวิจัยในสหรัฐอเมริกาว่า ได้มี
 การวิจัยเพื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติงานของครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Middle School)
 โดยสภาการศึกษาของรัฐฟลอริดา ที่เรียกว่า The Teacher Education Advisory Council
 เพื่อชดเชยของการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณภาพของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ
 แบบทดสอบ ซึ่งสร้างขึ้นโดยนักการศึกษาผู้มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในวงการศึกษา
 และได้มีการแก้ไขบทวนโดยบุคคลอื่นอีกหลายขั้นตอน แบบทดสอบชุดนี้วัดความสามารถของครู
 3 ลักษณะได้แก่

1. ด้านบุคลิกภาพ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ ความยืดหยุ่น
 พร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รักเด็ก ยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล มีจิตใจเป็น
 ประชาธิปไตย พร้อมที่จะรับฟังผู้อื่น มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ตั้งใจที่จะอุทิศเวลาเพื่อการศึกษาและการเรียนของเด็ก ทั้งในเวลาและ
 นอกเวลาเรียน

²⁵ Arnold Henjum, " A Study of Significance of Student
 Teachers' Personality Characteristics" Journal of Teacher Education,
 2:(Summer, 1969) p. 143 -147.

²⁶ Gordon Lawrence " Measuring Teacher Competencies for the
 Middle School " The National Elementary Principals, Vo. 51 No.3
 (November, 1971) p. 60 - 66.

2. ด้านความรู้ความเข้าใจ คือมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางกายและทางสมอง มีความเข้าใจในขบวนการเรียนการสอน เช่นทฤษฎีการเรียนรู้ ขบวนการทำงานของกลุ่ม เข้าใจในการจัดการศึกษาของชาติ ตลอดจนการติดต่อดำเนินงานกับหน่วยงานอื่นและชุมชน

3. ด้านทักษะการสอน ได้แก่ มีทักษะในการสอน ฟัง พูด อ่านและเขียน การใช้สื่อ-ทัศนอุปกรณ์ มีเทคนิคในการแก้ปัญหา ใจมุ่งมั่นหมายเชิงพฤติกรรม วินิจฉัยและแก้ไขปัญหาต่างๆของห้องเรียน มีการแนะแนว และใช้แหล่งวิทยาการให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน มีการประสานงานกับครูคนอื่น ฯลฯ

นอกจากการศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และวารสารต่างๆดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร และแบบเรียนในชั้น และระดับต่างๆเพิ่มเติมอีก ผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถรวบรวมคุณลักษณะ และบทบาทหน้าที่ที่ดีของครู เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย